

► Είδαμε χθες την δραστηριοποίηση και διείσδυση της Siemens στην Ελλάδα από την δεκαετία του '20 και παρακολούθησαμε την προπολεμική της δράση. Μαζί παρακολούθησαμε και την δράση του ανθρώπου της στην Ελλάδα, του Ιωάννη Βουλπιώτη. Μετά τον πόλεμο, την δεκαετία του '50, η Siemens είχε και πάλι σαν εκπρόσωπό της στην Ελλάδα τον Βουλπιώτη, ο οποίος ξεπέρασε τις κατηγορίες για δοσολλογοισμό χάρις στις υψηλές φιλίες που είχε αναπτύξει με τον πολιτικό κόσμο (ακόμη κι αυτούς που δεν συμμετείχαν στις κατοχικές κυβερνήσεις). Οι γνωριμίες του αυτές ενεργοποιήθηκαν στην δεύτερη, την μεταπολεμική, εκπροσώπηση της Siemens από τον Βουλπιώτη. Όμως αυτή τη φορά τα πράγματα δεν κύλησαν όσο υπόγεια είχαν προχωρήσει την δεκαετία του '30.

► Στις αρχές της δεκαετίας του '50 η Ελλάδα ήταν πληγωμένη από τον πόλεμο, την Κατοχή και τον εμφύλιο. Ήταν ουσιαστικά κατεστραμμένη και διχασμένη. Η Γερμανία εμφανίσθηκε πρόθυμη κι έτοιμη για επενδύσεις, παρά το γεγονός ότι δεν είχε προβεί στις πολεμικές αποζημιώσεις προς τους Έλληνες. Ούτε φυσικά στην αποπληρωμή του περιόριστου Κατοχικού Δανείου.

Η κυβέρνηση του στρατάρχη Παπάγου (βρέθηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης κατά την Κατοχή) δεν είχε οικονομική υποστήριξη από τις ΗΠΑ και την Αγγλία κι αποδέχθηκε την πρόσκληση. Έτσι, άνοιξε την πόρτα για συνεργασία με την Γερμανία. Μια πόρτα που θα άνοιγε και πάλι για λογαριασμό της Siemens ο Ιωάννης Βουλπιώτης, όπως είχε κάνει και προπολεμικά.

► Υπερυπουργός της κυβέρνησης Παπάγου ήταν ο υπουργός Συντονισμού Σπύρος Μαρκεζίνης. Τον Απρίλιο του 1953, μετά από πρόταση του Μαρκεζίνη, η ελληνική κυβέρνηση έκανε μία από τις πλέον επιτυχημένες οικονομικές κινήσεις. Προχώρησε στην υποτίμηση κατά 50% του εθνικού νομίσματος απέναντι στο αμερικάνικο δολλάριο συνδέοντας με αυτό τον τρόπο την ισοτιμία της δραχμής με τα διεθνή νομίσματα. Έναν χρόνο αργότερα, στις 3 Απριλίου 1954, ο Μαρκεζίνης, υπέβαλε την παραίτησή του, για «λόγους υγείας». Ο μέχρι πρότινος στενός συνεργάτης του πρωθυπουργού Παπάγου είχε αναλάβει για λογαριασμό της κυβέρνησης τις διαπραγματεύσεις με την Siemens και παραιτήθηκε πριν υπογραφεί η σύμβαση...

► Είκοσι ημέρες πριν από την παραίτηση του Μαρκεζίνη βρέθηκε στην Αθήνα για επίσημη επίσκεψη ο καγκελάριος της Γερμανίας Κόνραντ Αντενάουερ. Ήταν το πρώτο του επίσημο ταξίδι εκτός Δυτικής Γερμανίας και το πρώτο ταξίδι Γερμανού πολιτικού στην Ελλάδα μετά τον πόλεμο. Στο κοινό ανακοινωθέν αναφέρεται και το εξής: «Ο καγκελάριος υπεγράμμισεν ότι εκτέλεσις της από 11-11-53 Συμφωνίας της Βόννης θα συμβάλη εις την εφαρμογήν των σχεδίων ανασυγκροτήσεως της ελληνικής κυβερνήσεως».

► Η Συμφωνία της Βόννης, στην οποία αναφερόταν ο Αντενάουερ, είχε υπογραφεί από τον Μαρκεζίνη και τον

ΚοσμοΠΟΛΙΤΙΚΑ

Του Παναγιώτη Νικολάου

Ή ΜΗΠΩΣ ΔΕΝ ΕΦΥΓΑΝ ΠΟΤΕ: Οι Γερμανοί ξανάλθαν

Αλέξανδρος Παπάγος και Κόνραντ Αντενάουερ

Ιωάννης Βουλπιώτης

τότε Γερμανό υπουργό Οικονομίας δρα Λούντβιχ Έρχαρτ. Αφορούσε α) την ανάθεση χωρίς διαγωνισμό στη Siemens του εκσυγχρονισμού του ΟΤΕ και του τηλεπικοινωνιακού και β) την παροχή στην Telefunken (σ.σ. ανήκει στην Siemens) άδειας λειτουργίας ραδιοφωνικού σταθμού και την ανάθεση εγκατάστασης ραδιοφωνικού δικτύου σε όλη την Ελλάδα.

Πρόκειται για τα περίφημα «έγγραφα Έρχαρτ», τα οποία έπρεπε να βρίσκονταν στο υπουργείο Εξωτερικών, αλλά δεν τα... έβρισκε ο υπουργός Στέφανος Στεφανόπουλος...

► Ο άνθρωπος της Siemens στην Ελλάδα, ο Ιωάννης Βουλπιώτης, διοχετεύει στον Παπάγο φωτοτυπίες των επιστολών που είχε ανταλλάξει ο Μαρκεζίνης με τον Έρχαρτ. Έτσι, οκτώ μήνες μετά την παραίτηση Μαρκεζίνη, στις 10 Νοεμβρίου 1954, ο Παπάγος με προσωπική του δήλωση, που διανέμει το υπουργείο Τύπου, τον κατηγορεί ότι είχε δεσμεύσει τη χώρα απέναντι στις δύο γερμανικές εταιρείες (Siemens, Telefunken) χωρίς να έχει ενημερώσει τον πρωθυπουργό! (Το ωραίο είναι ότι η κυβέρνηση είχε προκηρύξει διεθνή διαγωνισμό για την επέκταση του τηλεπικοινωνιακού δικτύου και την αναδιοργάνωση της ελληνικής ραδιοφωνίας. Για τα θέματα δηλαδή για τα οποία ο Μαρκεζίνης είχε συμφωνήσει με τους Γερμανούς από το Νοέμβριο του 1953).

Χάρις στον δάχτυλο Βουλπιώτη ξεσκάνεται πολιτική θύελλα κι ο πρωθυπουργός κατηγορεί δημόσια έναν πρώην υπουργό του...

► Ξεσηκώνεται σάλος, ο Μαρκεζίνης αντιδρά άμεσα και αποχωρεί από τον Ελληνικό Συναγεραμό. Τον ακολουθούν οι υπουργοί Θ. Καψάλης, Κ. Παπαγιάννης και Γ. Ρωμανός. Μία ημέρα αργότερα (11 Νοεμβρίου 1954) παραιτούνται 22 συνολικά μαρκεζινικοί βουλευτές από τον Συναγεραμό. Ο Μαρκεζίνης θα ιδρύσει στη συνέχεια το κόμμα των Προοδευτικών. Ο Παπάγος και ο Στεφανόπουλος συμφωνούν ότι οι επιστολές είναι δεσμευτικές κι ακυρώνουν τον διεθνή διαγωνισμό προς όφελος της Siemens. Έτσι, έπιασαν τόπο οι επιστο-

λές κι οι κόποι του Βουλπιώτη...

► Η Siemens αποδεσμεύει την κυβέρνηση από την συμφωνία με την Telefunken κι ακολουθούν δεσμευτικές επιστολές μεταξύ Έρχαρτ και Παπαληγούρα (είχε διαδεχθεί τον παραιτηθέντα μαρκεζινικό Καψάλη). Πέντε ημέρες αργότερα ο Έρχαρτ καταφθάνει στην Αθήνα σαν κατακτητής: «Δεν ήλθα», δήλωσε, «για να ερμηνεύσω μια συμφωνία, γιατί δεν τίθεται θέμα ερμηνείας».

Η κυβέρνηση Παπάγου προχωρά σε νέα ελληνογερμανική συμφωνία και στις 19 Νοεμβρίου 1954 η Siemens εγκαθίσταται στην Ελλάδα κι αναλαμβάνει την αναδιοργάνωση των τηλεπικοινωνιών. Εκτός των άλλων, όμως, η συμφωνία προέβλεπε την υποχρέωση της ελληνικής κυβέρνησης να αποδώσει τις γερμανικές περιουσίες που είχαν κατασχεθεί στην Ελλάδα μετά τον πόλεμο!

► Μετά τις επιστολές που χορήγησε ο Βουλπιώτης στον Παπάγο η Siemens εξασφάλισε την υλοποίηση των συμφωνιών, προκαλώντας ταυτόχρονα την διάσπαση του κυβερνητικού Συναγεραμού. Το θέμα όμως είχε συνέχεια. Ο τότε υπουργός Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων, Κωνσταντίνος Καραμανλής, αρνείται να υπογράψει την σύμβαση (καθώς υπήρχαν πιο συμφέρουσες προσφορές του σουηδικού οίκου Ericsson). Στις 2 Ιουλίου 1955 παραιτείται, καθώς δεν συμφωνεί να ανατεθεί η σύμβαση στην Siemens χωρίς διεθνή διαγωνισμό, αλλά η παραίτησή του δεν γίνεται δεκτή από τον Βασιλιά. Ο Καραμανλής είχε γράψει (Αρχαία, Τ.1ος σελ. 253) για εκείνη την σύμβαση πως ήταν «όχι μόνον επαχθής, αλλά και σκανδαλώδης». Τελικά, αποφασίζεται να προκηρυχθεί νέος διεθνής διαγωνισμός για τον εκσυγχρονισμό του ΟΤΕ και της ελληνικής ραδιοφωνίας, στον οποίο θα μπορεί να συμμετάσχει κι η Siemens.

► Η υπόθεση περιπλέχθηκε τον Αύγουστο του 1955, όταν ο Βουλπιώτης κατηγορήθηκε για μίζες (με επιστολή του προς τον Παπάγο) τον στενό συνεργάτη του Κ. Καραμανλή και μετέπειτα πρόεδρο της Βουλής, Κωνσταντίνο

Παπακωνσταντίνου, κι ότι καθυστερεί σκοπίμως την υπογραφή της συμβάσεως του ΟΤΕ με την Siemens-Halske. Ο Παπακωνσταντίνου ήταν τότε υφυπουργός Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων. Μήνυσε τον Βουλπιώτη για συκοφαντική δυσφήμιση κι η υπόθεση έφτασε τον Σεπτέμβριο του 1955 στο τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών. Μάρτυρες κατά του Βουλπιώτη ήταν πολλοί υπουργοί, όπως οι Κ. Καραμανλής, Π. Κανελλόπουλος, Π. Παπαληγούρας και Λ. Ευταξίας, οι οποίοι τον κατηγορήσαν για κακοπιστία, αλλά και ένας εκ των ηγετών της αντιπολίτευσης, ο Σοφοκλής Βενιζέλος!

► Στην δίκη αποκαλύφθηκε ότι ο Βουλπιώτης είχε καταδικασθεί στο παρελθόν σε τέσσερις μήνες φυλάκιση για ακάλυπτη επιταγή! Αυτή τη φορά καταδικάσθηκε σε 14 μήνες φυλάκιση κι ήταν η πρώτη φορά που καταδικάσθηκε για την ανάμειξή του στα κοινά. Το δικαστήριο αρνήθηκε να του χορηγήσει αναστολή και παρέμεινε στην φυλακή για 9 μήνες, επειδή κατά την διάρκεια του εγκλεισμού του εργάσθηκε ως ηλεκτρολόγος. Η κατάδική του σημειώθηκε μία ημέρα πριν από τον θάνατο του Παπάγου, στις 3 Οκτωβρίου 1955. Η παραίτησή του (με επιστολή) έγινε δεκτή από την Siemens. Τρία χρόνια αργότερα καταδικάσθηκε και για φοροδιαφυγή...

Έκτοτε δεν απασχόλησε ξανά τη δημόσια ελληνική ζωή ο Ιωάννης Βουλπιώτης. Είχε προλάβει, πάντως, να βάλει την Siemens στην Ελλάδα... Όπως είχε προλάβει κατά την περίοδο της Κατοχής να ιδρύσει τα Τάγματα Ασφαλείας...

► Ο πολιτικός επίλογος αυτού του σκανδάλου γράφτηκε με την έκδοση του πορίσματος της Εξεταστικής Επιτροπής, που τα φρόντωνε όλα στους Μαρκεζίνη και Καψάλη. Τον Νοέμβριο του 1954 η κυβέρνηση Παπάγου είχε συστήσει Εξεταστική Επιτροπή για να ερευνήσει το ζήτημα των «γερμανικών πιστώσεων» προς την Ελλάδα. Το πόρισμα της Επιτροπής δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 1955. «Καταδικάσθηκαν» φραστικά οι δύο πρώην υπουργοί της κυβέρνησης Παπάγου, Μαρκεζίνης και Καψάλης, οι οποίοι αποτελούσαν ήδη παρελθόν για την παράταξή τους... Είχαν καταγγελλθεί ότι για να επιτευχθεί η οικονομική συμφωνία για τις «γερμανικές πιστώσεις» χρησιμοποίησαν τον Βουλπιώτη. Μπορεί τελικά και να συνέβη το αντίθετο...

► Τα... χαμένα «έγγραφα Έρχαρτ» βρέθηκαν μετά τον θάνατο του Παπάγου στο ερμάριο του προσωπικού γραφείου του υπουργού Στεφανόπουλου, από το νέο υπουργό Σπύρο Θεοτόκη (κυβέρνηση πλέον Καραμανλή). Κατέγραψε έτσι η σκευωρία εναντίον του Μαρκεζίνη, από την δήθεν εξαφάνισή. Κι υπογραμμίσθηκε πιο έντονα ο σκοτεινός ρόλος του Βουλπιώτη, για το συμφέρον της Siemens... Αλλά και η ωμή και καταλυτική παρέμβαση της γερμανικής εταιρείας στα ελληνικά πολιτικά δρώμενα, λιγότερο από μία δεκαετία μετά το τέλος της Κατοχής και του πολέμου...

Αυτό ήταν το πρώτο σκάνδαλο της Siemens στην Ελλάδα, εν έτει 1954-55.